

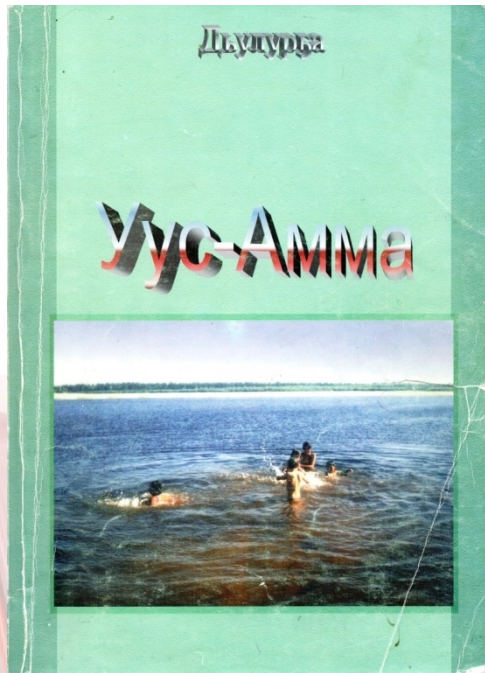
«Мин нэһилиэгим –
мин киэн туттуум»

**Варвара Николаевна
Чекурова
(1936-1998)**

**ССРС культуратын туйгуна,
1978-1986сс. Тааттатаабы
кииннэммит библиотечнай
ситим дириэктэрэ**

Чекурова Варвара Николаевна // Бястинов Г.П.-Дьулурба. Уус-Амма (нэһилиэк олобун, дьонун-сэргэтин туһунан кэпсиир кинигэ). – Дьокуускай, 2000. – С.135-136

Чекурова Варвара Николаевна

Варвара Николаевна 1936 сыллаахха тохсунньу 16 күнүгэр Уус-Амма нэһилиэгэр төрөөбүтэ. Бу нэһилиэккэ оскуола суобунан Чычымах оскуолатыгар үөрэнэ кирибитэ. Орто оскуоланы Ытык-Күөлгэ бүтэрбитэ. Оскуолаба үөрэнэр сылларыттан общественнай

үлэ үөһүгэр сылдыбыта. 1956 сыллаахха "Орто оскуола-производство-үрдүк үөрэх" диэн хамсааһын сағаламмыта. Комсомолка Варвара Чекурова ити бачыымы бастакынан өйөөн үөлээннээхтэрин кытта "Труд" колхоз производствотыгар үлэлии тахсыбыта. Ньирэй көрбүтэ, ыанньыксыттаабыта, ферма старшайынан анаабытара. Нэһилиэк киэн туттар ыччатынан биллибитэ. Үлэтигэр да сирдэрбэтэбэ. Активной позициялаах комсомолканы "Коммунизм" с-з комсомольскай тэрилтэтин босхоломмут секретарынан быыбардаан үлэлэппиттэрэ.

1959 сыллаахха сайын Уус-Амма сельскэй библиотекатыгар үлэлии кирибитэ. Онно үлэлии сылдьан библиотекарь буоларга дьулуһан 1965 сыллаахха Илин Сибиридээби Культура институтугар үөрэнэ кирибитэ. 1969 сыллаахха үөрэбин бүтэрбитэ, үрдүк үөрэхтээх библиотекарь буолбута. Таатта оройуонугар миэстэ суобунан Верхоянскайдаабы оройуоннай библиотекаба үлэбэ анаммыта. Онтон дойдутугар төннөн кэлэн, 1973 сылтан 1986 сылга диэри оройуоннаабы библиотекаба сэбиэдиссэйдээбитэ. Икки сыл культура салаатын салайа сылдыбыта.

Варвара Николаевна үлэлээбит сылларыгар библиотекалары кииннээһин, библиотечнай-библиографическай классификация ытыгыллыбыта. Оройоннай библиотека республикаба бастыгнар ахсааннарыгар сылдыбыта.

Кини улууска библиотекардары үөрэттэриигэ улахан өгөлөөх.

Варвара Николаевна олоххо активной позициялааба. Дьахталлар оройуоннаабы сэбиэттэрин уонча сыл салайбыта. Герой Ийэлэр слеттарын, дьахталлар конференцияларын о.д.а меропряттиелары ыытара. Культура профсоюзун оройуоннаабы комитетын председателинэн уһундук үтүө суобастаахтык үлэлээбитэ. Диринг билиилээхкөрүүлээх пропагандист этэ. Комсомол обкомун, партия райкомун чилиэнинэн быыбардана сылдыбыта. Киһи да, үлэһит да быһыгынан бар дьон ытыктабылын ылаара.

Төрөөбүт Тааттатыгар суолун - ийһин хаалларбыт дьоннортон биирдэстэрэ. 1998 с. ахсынньыга өлбүтэ.

*"Таатта" хаһыат. 1998 сыл.
Ахсынньы 29к. №153.*

Сүдү умнуллубат өнөлөөх // Утүө мааны дьоммут олохторуттан үлэһит дьону үйэтитэн / [хомуйан онордулар: А.И.Маркова, Г.М.Попова]. – Дьокуускай: Компания «Дани Алмас», 2011. – С.307-308.

Сүдү умнуллубат өнөлөөх

Чекурова Варвара Николаевна 1936 сыллаахха тохсунньу 18 күнүгэр Чымынаайыга төрөөбүтэ. Аҕата Ньюкулай, ийэтэ Маappa диэн эбиттэр. Бииргэ төрөөбүт убайа Уйбаан эдэр сылдьан сэллик ыарыыттан өлбүт. Ийэлэрэ кэргэнэ өлбүтүн кэннэ Кычкин Миитэрэй (Тарыйык) диэн киһиэхэ кэргэн тахсыбыта. Миитэрэйи дьон-сэргэ Миитэрээс диэн аатынан билэллэр, кини Маappa диэн кыыстааҕа ыарыһах этэ. Наһаа үчүгэйдик иистэнэрэ, элбэх саната-инэтэ суох, дьыэ иһинээҕи үлэни барытын толороро.

Варвара Чымынаайыга 4 кылааһы бүтэрэн баран, Чычымах 7 кылаастаах, онтон Ытык-Күөл орто оскуолатын бүтэрбитэ. 1956 с. «Труд» колхозка ыйыры көрүүтүгэр, фермаҕа доярканан үлэлээбитэ. Ол кэнниттэн 1959 с. Уус-Амма сельсоветын библиотекатыгар үлэлии кирибитэ.

Нэһилиэк культурнай олобун көбүлээччи, тэрийээччи этэ, активист бэрдэ буолан, олоххо активнай позициялаах туруу үлэһит, бастыҥ общественник буолбута. 1965 с. Улан-Удэҕэ библиотекарь үөрэҕэр кириэн, Илин Сибиирдээҕи Культура институтун 1969 с. бүтэрэн, үрдүк үөрэхтээх библиотекарь буолбута. Верхоянскыйга, онтон 1973 сылтан 1986 сылга диэри оройуоннааҕы библиотекаҕа сэбиэдиссэйдээбитэ. 2 сыл Культура салаатын, дьахталлар оройуоннааҕы сэбиэттэрин 10-ча сыл салайбыта. Үлэтигэр бэриниилээх, туруоруммут соруугун хайаан да толороро. Киин библиотекаҕа үлэлии олорон, улахан дьон уонна оҕо библиотеката бииргэ үлэлирин, кыараҕаһын көрөн, оройуон салалтатыгар туруорсан 1977 с. 12x16 иэннээх сана оҕо библиотеката үлэҕэ кирибитэ. Онтон салгыы библиотека дьыэтэ эргэтинэн Культура министерствотыгар, райсовекка туруорсан оройуон библиотекатын сана дьыэтэ 1982 с. үлэҕэ кирибитэ.

Дьахталлар сэбиэттэрин председателинэн үлэлии олорон 1974 с. дьахталлар VI съезтери-гэр делегатынан талыллыбыта. Уус тыллаах пропагандист, лектор быһыытынан сыаналанара.

Варвара Николаевна төрөөбүт Чымынаайытын дьонун күлэ-үөрэ көрсөрө, кэпсэтэрэ. Аймахтара Самыров Д.В., Кондаковтарга кэлэн сир астаан, окко көмөлөһөн, сынньанан барара.

Бастакы үрдүк үөрэхтээх библиотекарь Варвара Николаевна Чекурова улууһугар библиотечнай ситим сайдыытыгар культура үлэһиттэрин иитэн-үөрэтэн таһаарыыга, культура үлэтигэр улахан кылаатын киллэрсибит сүдү, умнуллубат өнөлөөх.

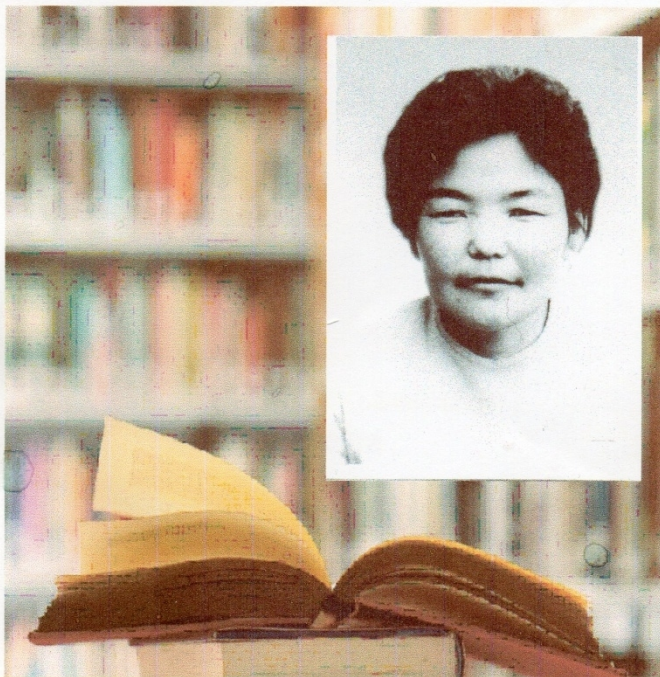

Тааттатаады кииннэммит библиотечной тирик
Киин библиотека

1938 - 2008

Биһиги ветераннарбыт

**Варвара Николаевна
Чекурова**

Ытык-Күөл с.
2008

Хомурунньукка Варвара Николаевна Чекурова туһунан биир дойдулаахтара, чугас доѳотторо, биир идэлээхтэрэ ахтыылара киирбиттэр. Ааѳааччы киэн аранатыгар ананар.

Варвара Николаевна Чекурова /[хомуян онордо: П.С.Колесова].- Ытык-Күөл, 2008.- 24с.

Кинигэбэ Таатта улууһугар
библиотечнай үлэ 1938 сылтан
сайдытын историята баай
матырыйаалга олобуран
киэнник сырдатыллар.

Өй-санаа, билии биһигэ: (И.А.Аргунов аатынан
Ытык Күөл киин библиотеката) / [хомуйан
онордулар: У.И.Заболоцкая, Е.И.Шестакова; ред.
Г.И.Савватеева].- Ытык-Күөл “Таатта” хаһыат
редакцията “автоном. тэрилтэ, 2015.- С.55-56.

Библиотекалары кииннээһин сылларыгар

Варвара Николаевна Чекурова,
1973-1986 сс. Тааттатаабы
кииннэммит библиотечнай ситим дириэктэрэ,
ССРС культуратын туйгуна

Мин оскуоланы бүтэрэн баран, холкуоска үлэлии сылдьан, доруобуйам туруга мөлтөөн кулуупка үлэлээбитим. 1959 с. сайыныгар Ытык Күөлгэ көһөр А.Я. Табунановаттан Уус-Амма библиотекатын тутан хаалбытым. Онно үлэлии сылдьан 1965 с. Илин Сибиирдээби культура институтугар үөрэнэ киирбитим. 1969 с. үөрэхпин бүтэрэн дойдубар кэлбиһпэр миэстэ суох буолан, Верхоянскай оройуонун киин библиотекатыгар үлэлии барбытым. Онтон дьонум ыалдьаннар уонна оройуонум салалтата туруорсан дойдубар үлэлиир буолбутум. Аан маннай тэрилтэлэринэн литература таһан аахтарыыга үлэлээбитим. Ол кэнниттэн библиотека оччотооһу сэбиэдиссэйэ М.И. Чудинова үлэтиттэн akkaастанан, миигин кини онугар анаабыттара, онон 1973 сылтан 1986 с. алтыннытыгар диэри оройуоннаабы библиотекаҕа сэбиэдиссэйдээбитим.

Мин үлэбин саҕалыырбар библиотека материалнай базата, ордук дьыэтэ-уота эргэ, тымныы этэ. Киирээт да үлэлиир сири сылытыыга үлэлэспитим. Сэтинньигэ систиэмэ бүтүннүү уларытыллан дьыэ сылыйбыта.

Оройуоннаабы улахан дьон уонна оҕо библиотекалара биир дьыэбэ үлэлиллэрэ. Үлэлииргэ кыараҕас буолан, ордук оҕо библиотекатын үлэһиттэрэ эрэйдэнэллэрэ. Ол иһин, библиотекалары кииннээһингэ кириинэн сибээстээн, культура салаатыгар (сэб. Д.Г. Бравин), оройуон салалтатыгар туруорсан уонна культура министиэристибэтин быһаччы көмөгүнэн оҕо библиотекатыгар анаан 12х16

иэннээх дьиэ тутулан 1977 с. үлэбэ киирбитэ. Оттон улахан библиотека дьиэтэ эргэтинэн, хас эмэ сыл устатыгар хаста да өрөмүөннэммитин үрдүнэн дьиэ суулаары турарынан, культура министиэристикэтигэр, оройуоннаабы Сэбиэккэ, культура оройуоннаабы салаатыгар туруорсан сурук ыппытым. Онон 1986 с. хаһайыстыбаннай харчы суотугар санга дьиэ тутулан үлэбэ киирбитэ. Культура салаатын сэбиэдиссэйэ Н.Е. Попов дьиэ тутуутугар быһаччы үлэлээбитэ. Бу дьиэ тутулан үлэбэ киирбитэ кини үтүөтэ.

Мин үлэлээбит кэммэр библиотекалары кииннээһин, ББК-ба киирии ытыллыбыта. Библиотека республикаба биллэр үлэлээх этэ. Ол библиотека бары үлэһиттэрин үтүөлэрэ-өнгөлөрө буолар. Библиотекаба өр сылларга үтүө суобастахтык үлэлээбит уопуттаах үчүгэй үлэһиттэр Р.М. Егорова, Д.Т. Сидорова, Х.Н. Бочорукова, М.И. Суздalова, Ф.З. Родионова, А.П. Кулаковская, А.Я. Маркова, М.Н. Хатылаева, М.Г. Винокурова уонна да атыттар, кинилэри кытта эдэрдэр эмиэ бэриниилээхтик үлэлээбиттэрэ. Хаһайыстыбаннай үлэбэ бары биир киһи курдук үлэлиирбит. Онон салайарга үчүгэй этэ.

Библиотека үлэтэ кэнгээн, кадр өтгүнэн сайыннарыыга үлэ ытыллыбыта. Үрдүк үөрэхтээх специалистар М.И. Маркова, Л.П. Никитина, Д.Д. Мурунова, И.И. Николаева, К.Н. Иванова, М.Н. Николаева, М.С. Захарова, Р.А. Захарова, П.С. Колесова, З.А. Луковцева, В.Р. Сенькина, У.И. Заболоцкая, А.П. Максимова үлэли кэлбиттэрэ. Ону сэргэ оройуоннаабы уонна нэһилиэк библиотекаларыгар онус кылааһы бүтэрбиттэри ылан кэтэхтэн үөрэттэри ытыллыбыта. Ол курдук орто үөрэби С.П. Дьячковская, С.И. Коркина, Е.И. Шестакова, И.В. Левина, А.Д. Большакова, Ф.В. Заболоцкая, А.К. Маркова, Г.Н. Другина, М.А. Павлова, М.М. Тарабукина, С.С. Игнатьева, З.Н. Макарова, К.П. Федосеева, А.П. Мосоркина, Т.И. Татарина уо.д.а. үөрэнэн бүтэрэн оройуоннаабы, нэһиликтэрдээби, куорат библиотекаларыгар үлэлээбиттэрэ уонна үксүлэрэ үлэли сылдыаллар.

Урукку өтгүгэр ордук маассабай үлэни киэнник ыппыт библиотека үчүгэй ахсаанна сылдыара. Кэлин үрдүк үөрэхтээх специалистар баар буолан методическай үлэбэ, библиографияба, аабааччыны кытта биирдиилээн үлэбэ көрдөбүл күүһүрбүтэ. Ол иһин ити үлэлэри тупсарыыга библиотека коллектива күүскэ үлэлэспитэ. Оройуоннаабы библиотека биригээдэнэн тахсан нэһилиэк библиотекатын бары үлэтигэр көмөлөһүүтэ сааламмыта. Биригээдэ састаабыгар дириэктэртэн саалаан киин библиотека бары специалистара киирэн көмө, сүбэ-ама биэрэллэрэ. Анал бопуруостарга филиаллар үлэһиттэрэ кэлэн иһитиннэри оңороллоро, хайдах үлэлиллэрин кэпсииллэрэ үгэскэ кубулуйбута.

Чекурова В.Н. салайар кэмигэр библиотека ситиһиилэрэ

1. 1975 - Оройуоннаады библиотекалар республикатаады соц. куоталаһымаларыгар III миэстэ.
2. 1977 - Улуу Октябрь 60 сылынна Бүтүн Россиятаады библиотекалар үлээрин коруу кыайымынаады.
3. 1976 - "Мин пяталеткам" библиотека үлээрин республикатаады корууга урдук көрдөрүү иһин Саха АССР Кудьуратын Министерствотын уоһна профсоюз обкомун Бочуотунай Грамотата.
4. 1978 с. - Республикатаады соц. куоталаһымга II миэстэ.
5. 1979 с. - Производственной литературыны пропагандалаһымна республикатаады корууга III миэстэ.
6. 1979 с. - Республикатаады соц. куоталаһымга I миэстэ.
7. 1980 с. - Республикатаады соц. куоталаһымга III миэстэ.
8. 1981 с. - Республикатаады соц. куоталаһымга III миэстэ.
9. 1982 с. - Тала хаһайыстыбатын кинигэтин республикатаады мөккүннүгар Киин библиотекаларга II миэстэ.
10. 1983 с. - Республикатаады соц. куоталаһымга I миэстэ.
11. 1984 - Республикатаады уоц. куоталаһымга II миэстэ.
12. 1985 с. - Республикатаады соц. куоталаһымга III миэстэ.
13. 1985 с. - Республикатаады соц. куоталаһымга КВС I миэстэ.

Киин библиотека коллектива. 1984 с.

Участники зонального семинара
выполнителей работ
Республики.

16.03.82 г. с. Д-Кюель.

ПАРТИЯ — УМ,
ЧЕСТЬ И
СОВЕСТЬ
НАШЕЙ
ЭПОХИ.

КОММУНИЗМ
— ЭТО ЕСТЬ
СОВЕТСКАЯ
ВЛАСТЬ ПЛЮС
ЗАЭКТРИФИКАЦИЯ
ВСЕЙ СТРАНЫ.

*Варвара Николаевна тустаах
үлэтин таһынан оройуон,
нэһилиэк общественной үлэбэ
күүскэ кыттара.
Коммунист, лектор,
дьахталлар сэбиэттэрин
бэрэссээдэтэлэ*

Республиканский зональный
семинар библиотечников
1974г. с. Утыя-Тейт

Варвара Николаевна Алексеевская даабы кииннэммит библиотечнай тиһиги салайар салайар кэмийэр оройуон салалтатын уонна общественноһын кытта биир ситимнээхтик үлэлиирэ ордук тахсыылааба уонна бүтүн республикаба биллибитэ

1 маайдаабы парадка
Егорова Р.М., Чудинова М.И., Суздалова М.И.,
Оконешникова А.И., Родионова Ф.З. Ытык Күөл, 1979 с.

Библиотека тутуутун көбүлээччи уонна көмөлөөөөччү орой. үп салаатын начальнига, дьүөгэтэ Д.Г. Коркиналыын

Варвара Николаевна дьүөгэтин Посельская Р.С., аймаба Аргунова А.Д., композитор Аргунов Ф.С. кэргэнин кытта. 1961 с.

**Варвара Николаевна туттарбыт Ытык-Күөллээҕи
киин библиотека дьэиэтэ. 1986 с. үлэбэ киирбитэ.
Ол сыл культура отделын инспекторынан анаммыта.**

**Пенсияба тахсан баран үлэлээбит
библиотекагыгар куруук сылдьара,
сүбэлиирэ - амалыыра.**

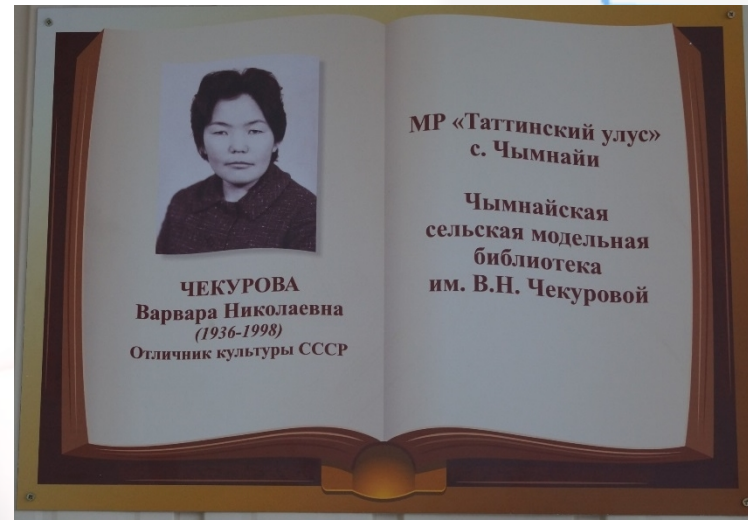

Варвара Николаевна оҕо библиотекатыгар. 1998 с.

Кини 60 сааһын
туттарбыт
библиотекатыгар
үөрэ –көтө ылбыта.
1996 с.

2014с. Уус-Амма нэһилиэгин модельнай библиотекатыгар биир дойдулаахпыт, улууска бастагы үрдүк библиотечнай үөрэхтээх, улуустаабы киин библиотекаба директорынан үлэлээбит

Варвара Николаевна Чекурова

аата ингэриллибитэ.